

Lokaal eigendom als motor in de energietransitie

Merel Oldenburg (Energie Samen)
Els Holsappel (NP RES)

10 december 2024

Even voorstellen

- Els Holsappel
 - Thematrekker lokaal eigendom / energiegemeenschappen / energierechtvaardigheid
- Nationaal Programma Regionale Energiestrategie
 - Ondersteuning 30 RES-regio's
 - Accounthouders en thematrekkers
 - Kennis ontwikkelen en delen; procesondersteuning; de Expertpool
 - Data en monitoring
 - Agenderen van knelpunten en kansen
 - 'beweging' – Energietransitie - op koers houden

Opdrachtgevers: KGG, VRO, VNG, IPO, UvW

Even voorstellen

- Merel Oldenburg
 - Projectleider Lokaal Eigendom
- Energie Samen
 - Landelijke koepel van energiecoöperaties in Nederland
 - Ondersteuning lokale en regionale energiecoöperaties
 - Kennisontwikkeling
 - Lobby en positionering
 - Energiecoöperatie: elk lid een stem in ALV

Lokaal Eigendom

- Inwoners en bedrijven (deels) eigenaar van lokaal zonne- of windpark
- Klimaatakkoord 2019
- **Gelijkwaardig samenwerken** van partijen in zoekgebieden. Dit vertaalt zich in een **evenwichtige eigendomsverdeling** in een gebied waarbij gestreefd wordt naar **50% eigendom** van de productie van de lokale omgeving (bewoners en bedrijven).
- Dit betekent: risicovol mee investeren

Definitie lokaal eigendom

- Lokaal eigendom = het eigendom van lokale partijen
 - Lokaal = partijen gevestigd in de lokale omgeving van het project
 - Eigendom = het juridische en economische eigendom (juridische eigendom is doorslaggevend)
 - Kan collectief, maar ook individueel
- Conform Monitor Financiële Participatie Hernieuwbare Energie op land

Drie vormen lokaal eigendom

Monitor Participatie Hernieuwbare Energie op Land

Bewonerscollectieven
en lokale partners

Publiek (gemeenten,
waterschappen etc.

Lokale bedrijven

Wat is lokaal eigendom

Projecten gerealiseerd in lokaal eigendom kennen over het algemeen een hogere maatschappelijke acceptatie

- Gaat over eigendom
- Gaat over gelijkwaardigheid
- Gaat over zeggenschap
- Gaat over verdeling lusten en lasten
- Gaat over verdeling opbrengsten
- Gaat over collectief eigendom: iedereen kan meedoen (bij coöperatieve vorm)

Lokaal eigendom is een middel om de lokale omgeving zeggenschap te geven over een wind- of zonproject

Democratisering van de energietransitie

Waarom Lokaal Eigendom

De wereld van B

Van A naar B volgens
de principes van B

Nationaal Programma
RES Regionale
Energie
Strategie

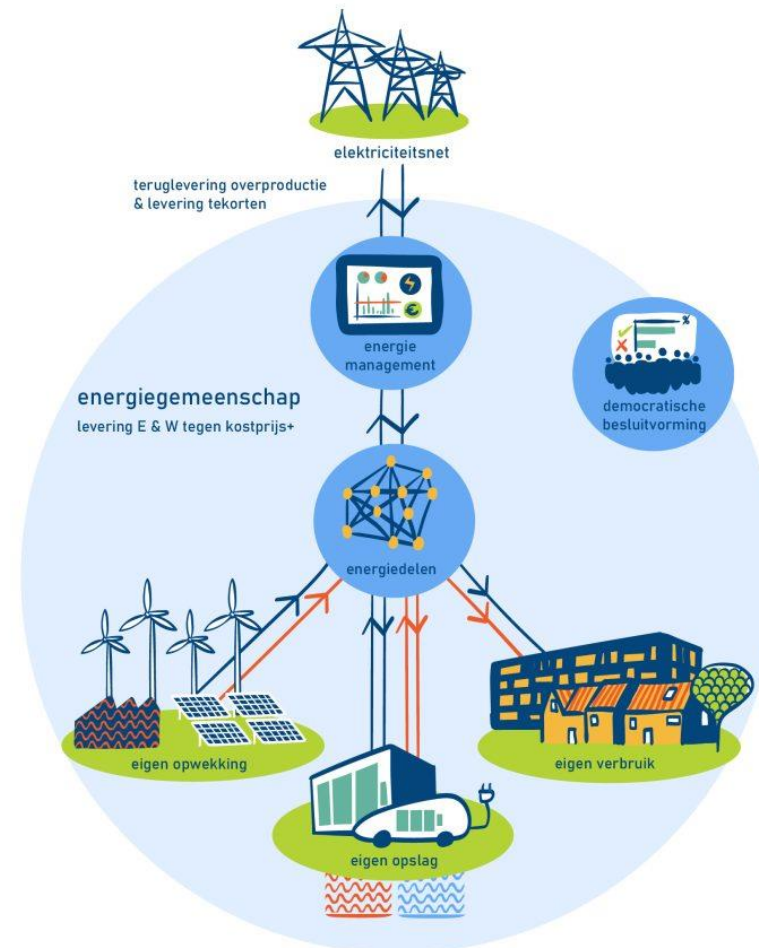
Van centraal naar decentraal
Van lokaal gebruik naar lokaal vraag en
aanbod bij elkaar brengen
Van wereldmarktprijzen naar Local4Local

Lokale zeggenschap over de opgewekte stroom wordt belangrijk
(naast draagvlak, verdeling lusten / lasten en revenuen in de

Energiegemeenschappen en Local4Local

Energiegemeenschappen in Energiewet
Pilots Energie Samen: lokale energie
tegen een eerlijke, stabiele prijs

Lokaal eigendom en rechtvaardigheid

Is lokaal eigendom altijd rechtvaardig?

- Een windmolen in eigendom van een boer is lokaal eigendom....
- Een windmolen in lokaal eigendom, maar een deel van de buurt vreest gezondheidsklachten.....
- Een zonnepark in eigendom van een cooperatie, maar alleen investeerders kunnen lid zijn.....
- Een zonnepark in eigendom van een cooperatie die investeert in de omgeving, maar er zijn inwoners die de energierekening niet kunnen betalen.....

▲ Akkerbouwer Harrie Faassen uit Zeewolde is samen met ruim tweehonderd anderen mede-eigenaar van Windpark Zeewolde. © Henri van der Beek

Hier opent het grootste windpark van Nederland (en het is volledig eigendom van de lokale bevolking)

MET VIDEO Met Windpark Zeewolde opent vandaag het grootste windmolenpark ter wereld dat volledig eigendom is van de lokale gemeenschap. Waar Flevolandse boeren met en zonder windmolen elkaar vroeger uit jaloezie de tent uitvochten, profiteert nu bijna iedereen. „De fouten uit het verleden zijn eindelijk rechtgezet.”

Coöperatief lokaal eigendom

- Zeven (internationale) coöperatieve principes:
 1. **Open lidmaatschap:** iedereen (eventueel binnen een bepaald gebied) mag lid worden
 2. **Democratisch** (elk lid één stem, ledenvergadering is hoogste orgaan)
 3. Economische participatie door de leden (leden mogen geld inleggen, maar hoeven dat niet en leden beslissen samen over het **gemeenschappelijke kapitaal**)
 4. Autonomie en onafhankelijk
 5. Doet aan kennisdeling
 6. Werkt samen met andere coöperaties
 7. Engagement voor de gemeenschap (draagt bij aan de duurzame ontwikkeling van de gemeenschap)
- One man, one vote en stemrecht staat los van wel of niet investeren
- Revenuen terug naar collectief en die beslist over hoe geïnvesteerd wordt in de lokale gemeenschap
- Redelijke en bescheiden (rente)vergoeding op de individuele investering

Voorbeeld lokaal eigendom

Dorpsmolen Reduzum: 1994

- Dorpen investeerde 250.000 gulden
- 2022: nieuwe molen, dorpen investeerden 750.000 euro
- Investerings in o.a. plaatselijke school en dorpsgebouw, in glasvezel en schoolbus
- Zeggenschapsmodel nieuwe molen:
 - Lid voor 5 euro p/j
 - Opbrengst van 50 euro per lid p/j
 - Lid bepaalt jaarlijks besteding opbrengst: vereniging / energiebesparingsprojecten

Voorbeeld lokaal eigendom

Zuidenwind

- 5 windturbines
- Eerste De Coöperwiek sinds 2015 ism met Meerwind en De Windvogel (onderdeel WP Neer)
- Windpark Heibloem: 2 windturbines sinds 2020 in verlengde van WP Neer
- Windpark Ospeldijk: 2 windturbines (en 2 van Waterleiding Maatschappij Limburg)
- Omgevingsfondsen en duurzaamheidsfondsen
- Duurzame gebiedsontwikkeling (verduurzamen buurthuizen, aanleg internet, asbestdaken vervangen voor zonnepanelen, elektrische burgerbus, aanschaf grasmaaier begraafplaats, opknappen locatie kinderopvang etc.)

zuidenwind

Voorbeeld lokaal eigendom

Deltawind

- Windpark Krammer: 34 turbines in Zeeland (Krammersluizen)
- Energiecoöperaties Zeeuwind en Deltawind (5000 leden) zijn in ontwikkelfase 100% eigenaar, in exploitatiefase voor 51% (Enercon GmbH voor 49%) en nu voor 60% eigenaar
- Leden 2 energiecoöperaties investeerden 7,5 miljoen ontwikkelkosten (voor financial close) op totale investering van 220 miljoen
- Energiehuis: werk- en vergaderplek voor maatschappelijke organisaties en bedrijven

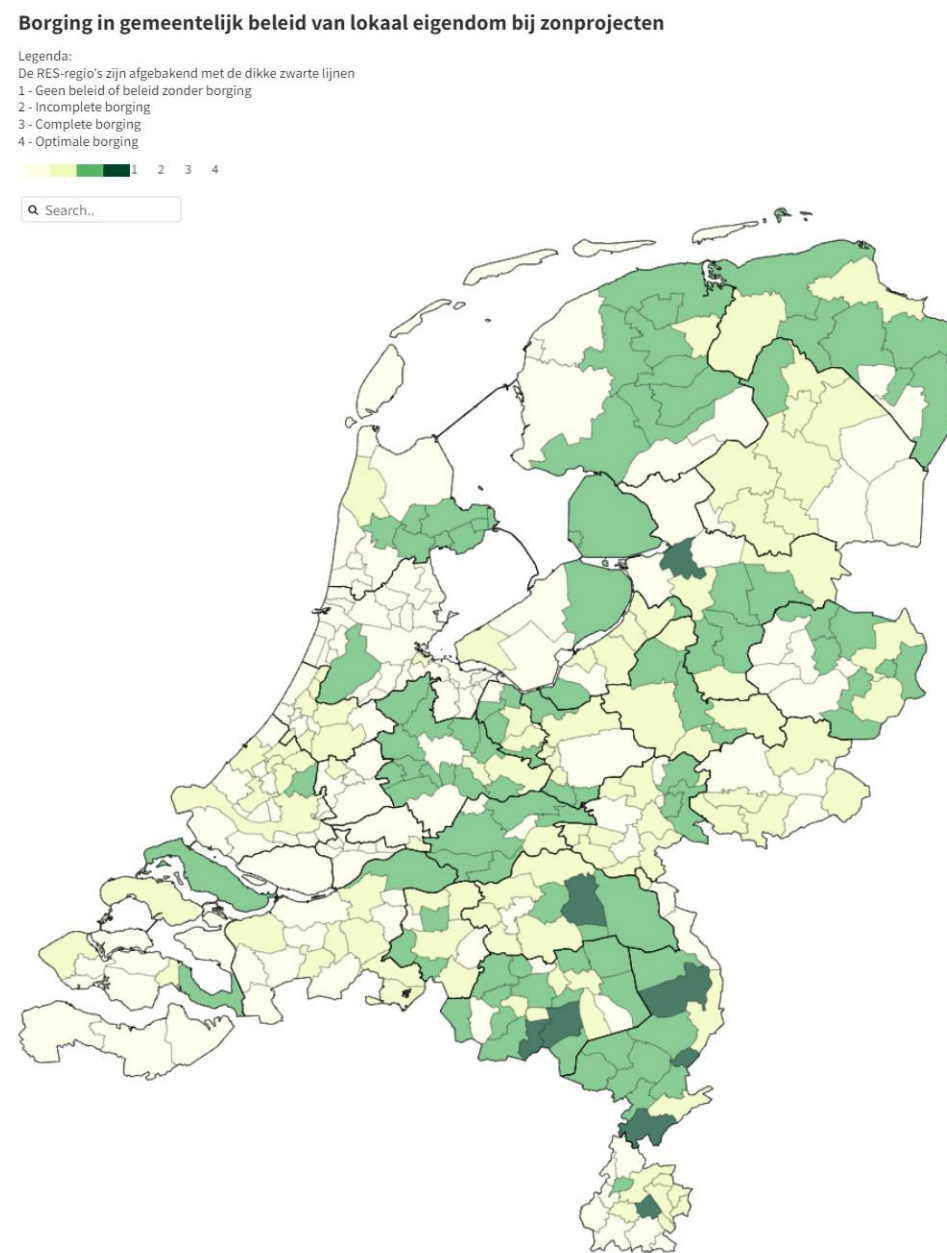

Hoe borg je lokaal eigendom?

- **Borging in beleid door provincies en gemeenten**
 - Vooraf keuzes maken: collectief of ook individueel? Alleen inwoners/ondernemers of ook overheid zelf?
 - Wat is je eigen rol: faciliteren of ook meedoen?
 - Voorbeeld beleidskaders en bestaande beleidskaders (bijvoorbeeld die van provincie Utrecht)
 - Werkblad Lokaal Eigendom NP RES
 - Onderzoek NP RES en Energie Samen
- **Maar vooral: doen!**
 - Provincies, gemeenten en RES'en: breng energievooperaties en initiatieven in positie en werk samen om ze te versterken
 - Energievooperaties en initiatieven: heb lef, zoek fondsen en houd vol!
 - Opgroeiruimte
 - Krachttraining

Situatie eind 2023

Borging in gemeentelijk beleid van lokaal eigendom bij windprojecten

Legenda:

De RES-regio's zijn afgebakend met de dikke zwarte lijnen

1 - Geen beleid of beleid zonder borging

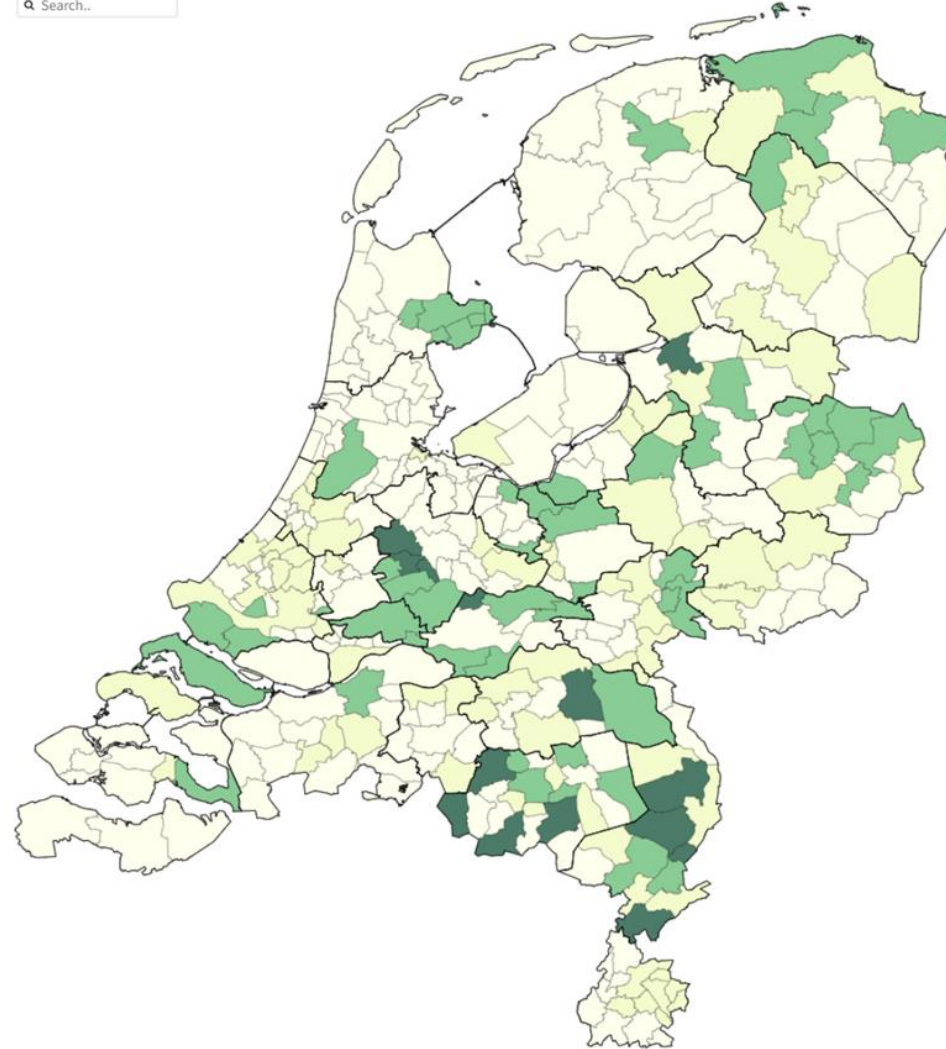
2 - Incomplete borging

3 - Complete borging

4 - Optimale borging

1 2 3 4 5

Search..

Situatie eind 2023

Handout

- NP RES
 - www.npres.nl / Participatie / Lokaal Eigendom
 - [Werkblad Lokaal Eigendom](#)
 - [Webinar: Lokaal Eigendom in beleid: hoe doe je dat?](#)
 - [De wereld van B](#)
 - Pagina Energierechtvaardigheid volgt half december
 - [Position paper Energierechtvaardigheid van Topsector Energie](#)
- Energie Samen
 - www.energiesamen.nu / Academie / Collectie / Lokaal Eigendom
 - [Opgroeiruimte](#)
 - [Krachttraining voor energiegemeenschappen](#)

Dank voor je aandacht!

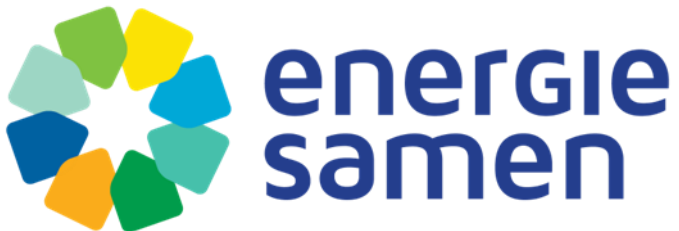
Vragen of meer weten?

NP RES

Els Holsappel, e.holsappel@npres.nl

Energie Samen

Merel Oldenburg, merel.oldenburg@energiesamen.nu

www.energiesamen.nu

Nationaal Programma
RES Regionale
Energie
Strategie

www.regionale-energiestrategie.nl